

Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.

IČ: 68378017

Sídlo: Valentinská 1/90, Praha 1

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2012

Dozorčí radou pracoviště projednána dne: 31. května 2013

Radou pracoviště schválena dne: 31. května 2013

V Praze dne 11. června 2013

I. Informace o složení orgánů veřejné výzkumné instituce a o jejich činnosti či o jejich změnách

a) Výchozí složení orgánů pracoviště

Ředitelka pracoviště: **doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D.**

Jmenována s účinností: 1. 5. 2007 – 30. 4. 2012 (1. funkční období); po úspěšném výběrovém řízení jmenována na 2. funkční období od **1. 5. 2012**

Rada pracoviště zvolena dne 20. 12. 2011 ve složení:

předseda: **Mgr. Václav Čermák, Ph.D.**

místopředseda: **PhDr. Martin Steiner (FLÚ AV ČR, v. v. i.)**

členové:

interní:

PhDr. František Čajka, Ph.D.

PhDr. Karolína Skwarska, Ph.D.

doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D.

externí:

PhDr. Ilona Janyšková, CSc. (ÚJČ AV ČR, v. v. i.)

PhDr. Lukáš Babka (Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna)

tajemnice:

Mgr. Martina Chromá

Dozorčí rada jmenována ke dni 1. 5. 2012, ve složení:

předseda: **PhDr. Jiří Beneš (FLÚ AV ČR, v. v. i.)**

místopředsedkyně: **PhDr. Eva Šlaufová**

členové:

prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)

prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc. (HÚ AV ČR, v. v. i.)

PhDr. Petr Nejedlý (ÚJČ AV ČR, v. v. i.)

tajemník:

Mgr. Jaroslav Zítka

b) Změny ve složení orgánů:

Na přelomu roku 2011/12 došlo ke změně ve složení Rady pracoviště. Členové nově zvolené Rady SLÚ si na svém ustavujícím zasedání dne 20. 1. 2012 zvolili nového předsedu, místopředsedu a tajemnici (viz níže „Rada Slovanského ústavu“). Současně došlo také ke změnám ve složení Dozorčí rady, v novém složení byla Dozorčí rada jmenována ke dni 1. 5. 2012.

c) Informace o činnosti orgánů

Ředitelka:

V únoru 2012 proběhl konkurz na obsazení pozice ředitelky/ředitele ústavu (vyhlášen dne 11. 11. 2011). Jedinou uchazečkou byla stávající ředitelka, doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D., jejíž nominaci konkurzní komise doporučila Radě SLÚ, která schválila doporučení konkurzní komise a podala návrh předsedovi AV ČR jmenovat doc. Ulbrechtovou ředitelkou pracoviště. Jmenování ředitelky na druhé funkční období (2012-2017) proběhlo s účinností od 1. 5. 2012. Vědecký profil SLÚ se v souladu s jejím deklarovaným programem na toto funkční období nezměnil, hlavním cílem bylo další posílení mezinárodních kontaktů a profilace pracoviště v evropském měřítku. I přes ne zcela příznivou finanční situaci AV ČR a nutné krácení institucionálního rozpočtu většiny ústavů se vedení SLÚ snažilo dostát závazkům vyplývajícím z evaluace. Jednalo se především o posílení vybraných témat a přijetí nových zaměstnanců (konkurzy proběhly na konci roku 2011, viz VZ za rok 2011), ovšem jen na částečné úvazky. Od ledna 2012 byli přijati odborníci na jazykovědnou slavistiku (spec. zaměření ruská lexikologie, bulharská lexikologie, slovanská dialektologie – karpatská nářečí) a od září a října 2012 dvě pracovnice v oboru byzantologie. Toto posílení mohlo být mimo jiné realizováno především na základě jednorázového navýšení rozpočtu SLÚ. Práce na některých úkolech mohla probíhat pouze formou externí spolupráce (DPP). Vzhledem k celkové nestabilní situaci financování vědy a AV ČR nebylo možno posílit institucionální rozpočet na vědu. Zahraniční spolupráce byla rozšířena, viz oddíl „Zahraniční spolupráce a její výsledky“. Protože v ČR prakticky chybí odborníci na oblast polské literatury, rozhodlo se vedení SLÚ podat žádost o Fellowship J. E. Purkyně pro Dr. Tomasz Derlatku, působícího na Univerzitě v Lipsku. Této žádosti AR AV ČR vyhověla a Dr. Derlatka bude od 1. 5. 2013 ve SLÚ pracovat na pětiletém vědeckém projektu Západoslovanský román.

V průběhu roku 2012 připravilo vedení SLÚ nové interní předpisy a směrnice (viz bod IX).

Byla uzavřena nájemní smlouva se společností Telefónica Czech Republic, a. s., na umístění zařízení ve 2. patře v prostorách SLÚ. To se nacházelo od roku 1997 v prostorách využívaných ÚJČ, smlouvu převzal spolu s budovou v roce 2008 SLÚ. Smlouva s ÚJČ skončila k 30.4. 2012, od 1.5. 2012 byla uzavřena smlouva nová se SLÚ jako s vlastníkem objektu.

V roce 2012 nebyly plánovány větší investiční akce. Ve druhé polovině roku však došlo k výpadku zálohovacího zařízení počítačové sítě. I když se jednalo o diskové

pole pořízené před 5 lety, nebylo možno již zajistit jeho opravu. Situaci se podařilo vyřešit až koncem roku nákupem nového zařízení. Investiční prostředky byly přiděleny z rezervy AV ČR v listopadu 2012.

Rada Slovanského ústavu:

Dne 20. prosince 2011 byla shromážděním vědeckých pracovníků Slovanského ústavu zvolena nová Rada SLÚ, která se v průběhu roku 2012 sešla na pěti řádných zasedáních (20. ledna, 2. března, 18. května, 6. června a 9. listopadu), ve třech případech jednala per rollam. Na prvním zasedání dne 20. ledna 2012 si členové Rady SLÚ zvolili předsedu (Václav Čermák), místopředsedu (Martin Steiner) a na návrh předsedy Rady SLÚ jmenovali tajemnici (Martina Chromá).

Rada SLÚ v roce 2012:

- projednala a navrhla složení konkurzní komise pro výběrové řízení na místo ředitele Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i. Složení konkurzní komise Rada SLÚ následně schválila v hlasování per rollam, které bylo ukončeno dne 14. února 2012;
- projednala výsledek konkurzního řízení na obsazení místa ředitele pracoviště a podala návrh předsedovi AV ČR jmenovat ředitelkou Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., doc. PhDr. Helenu Ulbrechtovou, Ph.D.;
- v jednání per rollam projednala návrhy pěti grantových projektů a doporučila je k podání do GA ČR;
- vzala na vědomí zprávu o hospodaření a průběhu čerpání rozpočtu SLÚ za rok 2011;
- projednala a schválila návrh rozpočtu SLÚ na rok 2012;
- vzala na vědomí výsledek finančního auditu za rok 2011;
- projednala a schválila Výroční zprávu o činnosti a hospodaření Slovanského ústavu za rok 2011;
- schválila návrh žádosti o fellowship J. E. Purkyně pro Dr. T. Derlatku;
- projednala a schválila nové vnitřní předpisy a směrnice SLÚ (Pracovní řád SLÚ; Kariérní řád SLÚ; Informace k pracovnímu poměru; Vnitřní předpis o pracovních cestách; Vnitřní předpis o dovolené a jejím čerpání; Interní směrnice o projektové organizaci činností ve výzkumu, vývoji a inovacích v SLÚ; Interní směrnice o nakládání s výsledky činností ve výzkumu, vývoji a inovacích v SLÚ);
- byla informována o průběhu uskutečněných stavebních úprav v budově SLÚ;
- pravidelně dostávala informace o chodu pracoviště a o ediční činnosti SLÚ.

Dozorčí rada:

Dozorčí rada Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., (dále jen „Dozorčí rada“) se v roce 2012 sešla na dvou zasedáních, 15. 5. 2012 (1. zasedání) a 8. 6. 2012 (2. zasedání), a jednou hlasovala „per rollam“ (listopad 2012).

Prvního jednání Dozorčí rady 15. 5. 2012 se zúčastnili členové: PhDr. Jiří Beneš, prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc., doc. PhDr. Pavel Janoušek, CSc., PhDr. Petr Nejedlý, PhDr. Eva Šlaufová a tajemník Mgr. Jaroslav Zítka.

K jednání byla přizvána doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D. (ředitelka SLÚ).

Druhého jednání Dozorčí rady 8. 6. 2012 se zúčastnili členové: PhDr. Jiří Beneš, prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc., doc. PhDr. Pavel Janoušek, CSc., PhDr. Petr Nejedlý, PhDr. Eva Šlaufová a tajemník Mgr. Jaroslav Zítka.

výstupy a publikace byly prezentovány na mezinárodních vědeckých konferencích doma i v zahraničí. Ve spolupráci s **Moravským zemským muzeem v Brně** byl připraven **scénář výstavy o cyrilometodějské misii na Velkou Moravu**, která se bude konat v roce 2013 v Brně a v Praze.

Oddělení slavistické lingvistiky a lexikografie

Pokračoval projekt **Rusko-česká elektronická slovníková databáze** (I. Krejčířová), který je zpracováván v rámci výzkumu dynamiky slovní zásoby ruštiny a češtiny. Databáze byla v roce 2012 rozšířena o dalších 13000 kompletně zpracovaných hesel; v současnosti tak díky technickým parametrům nabízí vedle sémanticky hluboce strukturované rusko-české ekvivalentace také snadné vyhledávání hesel a filtrování na základě různých gramatických, stylistických, slovtvorných a dalších kritérií, lze ji proto využít pro složitější výzkumy s překladovou materiálovou základnou. Pokračoval **výzkum slovinské slovní zásoby i popis gramatické struktury slovinštiny** (D. Blažek). Korekturami prošla další část rukopisu připravovaného 2. vydání **Česko-ukrajinského slovníku** (N. Savický, R. Šišková). Zahájen byl projekt **kontrastivního zkoumání dynamiky české a bulharské slovní zásoby** (B. Niševa), výsledky byly prezentovány v odborných časopisech. Ve výzkumu dialektů Podkarpatské Rusi se dále rozvíjel projekt **Lexikální databáze z nářečních materiálů Ivana Paňkevyče** (R. Šišková, M. Vašíček). Do elektronické databáze byla převedena další část Paňkevyčovy lexikální kartotéky, elektronický nástroj byl zároveň přizpůsoben k lepšímu zpracovatelskému i uživatelskému využití. M. Vašíček uskutečnil dialektologickou expedici na východní Slovensko a Podkarpatskou Rus a získal nový dialektologický materiál, který v budoucnu po srovnání s materiálem z Paňkevyčova archivu poslouží k zhodnocení vývoje slovní zásoby daného území. Pokračoval grantový projekt **Distribuce a funkce minulých tvarů ve starší lužické srbštině, staré češtině a staré polštině** (K. Brankatschk). Do korpusu textů starší lužické srbštiny byla převedena další část materiálu, texty byly podrobeny analýze ve srovnávacím česko-lužickosrbském aspektu. Získané poznatky byly prezentovány formou konferenčních příspěvků. Zahájen byl nový grantový projekt **Lexikografické zpracování syntaktických a sémantických vlastností sloves v češtině** (2012-2015), na němž se SLÚ podílí jako spolupříjemce (příjemcem je ÚFAL MFF UK). SLÚ zajišťuje při něm teoretický výzkum vlastností sloves v česko-rusko-polském srovnávacím aspektu i jeho aplikovaný výstup v podobě rozšíření **Valenčního slovníku českých sloves** o vybraná ruská a polská slovesa (K. Skwarska).

Oddělení dějin slavistiky a slovanských literatur

Byl definitivně ukončen bibliografický knižní projekt **Slavica v české řeči III/2. Překlady z východoslovanských jazyků do češtiny 1891-1918** (S. Ulbrecht). Vzhledem k náročnosti a rozsahu materiálu probíhaly další tři korektury před odevzdáním do sazby, kdy byly mj. zpracovávány i připomínky recenzentů. Kniha byla odevzdána do sazby, znovu korigována a odevzdána do tisku. Během roku 2012 byla zpracována a připravena k vydání **edice dvou neznámých rukopisů Š. Krčméryho**, která vyšla ve spolupráci s Maticí slovenskou v Martině (A. Zelenková). Ve výzkumu dějin slavistiky byly realizovány také krátkodobější projekty: redakčně a edičně byl připravován **svazek věnovaný aktuálnímu výzkumu díla a působení Václava Hanky** a dále knižní **svazek** shrnující a hodnotící **dílo významného českého literárního vědce Karla Krejčího**. V oblasti moderních slovanských literatur bylo ve spolupráci s oddělením germanistiky Univerzity Göteborg připraveno speciální tematické číslo časopisu **Germanoslavica**, věnované současnému spisovateli **Peteru Härtlingovi**. Mezinárodní projekt **Literatur und Wissen** získal

interní akademickou podporu v programu mezinárodní spolupráce. Díky tomu byl obnoven a nově sestaven tým českých, německých a švédských odborníků a shromážděny anotace jednotlivých kapitol plánované knižní publikace, která bude analyzovat transfer myšlení a vědních systémů do určitých žánrů ruské, německé, české a polské literatury. Z interních zaměstnanců jsou do projektu zapojeni S. Ulbrecht, H. Ulbrechtová, H. Nykl a M. Olšovský, kteří již vypracovali první varianty svých textů. V rámci výzkumu ruské emigrace připravuje J. Jančárková ve spolupráci s Oblastní galerií v Náchodě **katalog ruského výtvarného umění** v jejích sbírkách. Jedná se o ojedinělý monitoring ruského výtvarného umění na území ČR, který může kvůli omezeným finančním možnostem probíhat pouze v redukované podobě. V roce 2012 byly zpracovány 63 položky. Během roku 2012 pokračovala ediční příprava **monografie věnované N. Okuněvovi** (J. Jančárková), kterou vydalo německé nakladatelství Lang. V rámci společného projektu s Domem ruského exilu v Moskvě **Ruská emigrace v Československu: Biografický lexikon** byla vypracována za pomoci rozsáhlých archivních rešerší pracovní varianta slovníku, heslář čítá prozatím 1750 jmen. Další projekty týkající se korespondence mezi jednotlivými emigrantskými centry byly v roce 2012 řešeny ruskými odborníky, v roce 2013 budou pokračovat společnou ediční prací.

Organizace mezinárodních vědeckých konferencí

Ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR v Brně a Historickým ústavem AV ČR probíhaly organizační práce k zajištění filologické sekce na mezinárodní konferenci **Cyrlometodějská misie a Evropa – 1150 let od příchodu soluňských bratří na Velkou Moravu** (Velehrad, 2013), nad kterou převzal záštitu předseda AV ČR, prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc., dr. h. c. V září 2012 uspořádalo paleoslovenistické pracoviště SLÚ mezinárodní konferenci **Překladová technika z řečtiny a latiny do staroslověnštiny a církevní slovanštiny**, dále **3. setkání českých paleoslovenistů** a pracovní zasedání Komise pro církevněslovenské slovníky při Mezinárodním komitétu slavistů.

Vydané knižní publikace:

1. **Bláhová, E. (red.): Řecko-staroslověnský index / Index verborum graeco-palaeoslovenicus. Tomus I, fasc. 6 (anakyliēin – apokalyptein).** Praha – Praegae: Slovanský ústav AV ČR / Euroslavica, 2012, 64 p., (pag. 329-392). ISBN 978-80-86420-33-2.

Řecko-staroslověnský index přináší uživateli srovnání byzantské řečtiny se staroslověnštinou formou slovníkových hesel. Pramennou bází jsou staroslověnské texty velkomoravského původu, které byly přeloženy z řecké předlohy. Každý staroslověnský ekvivalent je doplněn údajem o frekvenci u každé památky, přesnou lokací lexému a řeckými a staroslověnskými různocněními. Šestý sešit obsahuje 597 řecko-staroslověnských slovníkových hesel, např. substantivum „anthropos“ nebo předložku „apo“. Projekt je řešen pod záštitou Union Académique Internationale.

2. **Hauptová, Z. (†) a kol.: Slovník jazyka staroslověnského V. (Lexicon linguae palaeoslovenicae V). – Addenda et corrigenda, sešit 55. Вільна́ти – вра́цьба.** Praha: Slovanský ústav AV ČR / Euroslavica, 2012, 64 s. (pp. 137-200). ISBN 978-80-86420-23-3 (celek), ISBN 978-80-86420-42-4 (sešit).

Vydaný sešit navazuje svým zpracováním na původní Slovník jazyka staroslověnského (Praha 1966, 1973, 1982, 1997). Opírá se o kompletní, dosud nevyčerpaný materiál staroslověnské kartotéky. Na 64 stranách přináší doplňky a opravy existujících hesel I. dílu SJS, na základě nové excerpcce přináší také nová hesla, jež nejsou obsažena v I. díle (nové nálezy staroslověnských rukopisů, neúplná excerpcce původních pramenných podkladů aj.).

3. Jančarkova, J.: Istorik iskusstva Nikolaj L'vovič Okuněv (1885-1949). Žiznennyj put' i naučnoje nasledije. Frankfurt am Main: Lang Verlag, 2012, 318 s. ISBN 978-3-631-62395-4.

Monografie je věnována životu a dílu profesora Karlovy univerzity v Praze Nikolaje L'voviče Okuněva (1885–1949), významného historika umění, představitele světové medievistiky. Jeho práce napsané v období emigrace se týkaly převážně středověkých památek nacházejících se na území Srbska a Makedonie. Okuněvova vědecká díla jsou analyzována v kontextu činnosti různých vědeckých institucí (Ruský archeologický ústav v Konstantinopoli, Petrohradská univerzita, Karlova univerzita, Slovanský ústav, Slovanská knihovna v Praze) a v kontextu dobového vědeckého diskurzu. Jedná se o první monografické zpracování daného tématu; kniha obsahuje množství dosud nepublikovaného materiálu z různých archivů (Česká republika, Rusko, Německo) a seznamuje s neznámými nebo málo známými Okuněvovými texty, vydanými ve vzácných nebo těžko dostupných publikacích.

4. Slavica v české řeči III. Část 2: Překlady z východoslovanských jazyků v letech 1891-1918. K vydání připravili **J. Bečka a S. Ulbrecht.** Kolektiv autorů: J. Bečka, M. Černý, Z. Koutenská, H. Nykl, J. Taušová, S. Ulbrecht. Praha: Slovanský ústav AV ČR, 2012, 652 s. (Práce Slovanského ústavu AV ČR. Nová řada, sv. 35). ISBN 978-80-86420-45-5.

Závěrečný svazek rozsáhlého monografického díla zpracovávajícího historii a přehled překladů krásné literatury ze slovanských jazyků do češtiny od začátku 19. století do roku 1918. Poslední svazek přináší bibliografii překladů z běloruštiny, ukrajinštiny a ruštiny v období let 1891-1918. Je rozdělen do těchto částí: rozsáhlé úvodní kapitoly, mapující historii projektu i recepci slovanských literatur v českém prostředí, bibliografického oddílu (antologie, soubor prací, díla jednotlivých autorů, anonymní práce) překladů z běloruské, ukrajinské a ruské literatury, dvou rejstříků (rejstřík autorů a rejstřík překladatelů, editorů a osobností kultury) a seznamu excerpcovaných časopisů. Bibliografická část obsahuje celkem 9 960 hesel.

5. Veci na dne duše. (A ešte letiace tiene, Vajanský). Dva neznáme rukopisy Štefana Krčméryho. Pripravila A. Zelenková. Martin – Praha: Matica slovenská – Slovanský ústav AV ČR, 2012, 174 s. (Práce Slovanského ústavu. Nová řada, sv. 36). ISBN 978-80-86420-46-2 (SLÚ), ISBN 978-80-8128-041-2 (Matica slovenská).

Komentovaná edice dvou neznámých a dosud nedatovaných rukopisů slovenského literárního teoretika 1. poloviny 20. století Štefana Krčméryho. Tyto rukopisy byly nalezeny v pozůstalosti T. G. Masaryka v Praze. První z nich začal vznikat v roce 1933 v Ženevě a věnuje se aspektům moderní prózy, kterými jsou např. psychologismus, intuice, detail či symboly. V textu Krčméry tematizuje i propojení literatury a filozofie. Druhý text věnoval Krčméry poetice S. H. Vajanského, kterou

podrobně popisuje a dává do souvislosti s kulturním prostředím slovenského Martina. Edice obsahuje úvodní studii, poznámky a textové a obrazové přílohy. Je cenným přínosem ke studiu této významné osobnosti československých literárních dějin meziválečného období.

6. Germanoslavica. Zeitschrift für germano-slawische Studien. Jg. 23, 2012, Nr. 2. **Peter Härtling.** Hrsg. von S. Ulbrecht und E. Platen. Praha: Slovanský ústav, 2012, 128 s. ISSN 1210-9029.

Tematické číslo mezinárodního vědeckého časopisu Germanoslavica vzniklo ve spolupráci s Univerzitou v Göteborgu. Svazek obsahuje 8 vědeckých studií badatelů z Česka, Německa a Švédska. Všechny se týkají tvůrčích postupů a aspektů díla Petera Härtlinga (nar. 1933), jenž strávil dětství v Brně a od roku 1945 žije v jižním Německu. Jeho dílo komentuje od roku 1953 vývoj v SRN a všímá si důležitých společenských procesů v Německu, dalším jeho dominantním tématem jsou různé koncepce modelu „vlasti“ či hranice mezi fikcí a autobiografií. Důležitou složku jeho tvůrčí koncepce tvoří model Evropy jako prostor pro svobodnou tvůrčí kreativitu. Svazek je opatřen úvodem (Editorial).

Práce na grantových projektech:

V SLÚ bylo řešeno pět grantových projektů; 3 projekty GA ČR (z toho je 2x SLÚ příjemcem), jeden projekt MŠMT, jeden GA AV ČR, který byl ukončen 31.12. 2012. V roce 2012 bylo podáno 5 žádostí o další grantové projekty GA ČR.

Mezinárodní spolupráce a její výsledky:

Nově byly podepsány tyto dohody: meziústavní dohoda s Univerzitou v Bergamu (Itálie) na téma „Substantivní kategorie v morfopragmatickém aspektu“, dohoda o spolupráci s Belgickým svazem germanistů v Bruselu (příprava společného tematického čísla vědeckého časopisu Germanoslavica na téma „Theatralität in Literatur, Kunst und Kultur“) a dohoda s Jazykovědným ústavem BAV v Sofii na téma „Slovanská lexikologie a lexikografie na počátku 21. století“.

Celkem bylo v platnosti 9 meziústavních dohod:

1. Ústav jazykovědy O. Potebni ANU, Kyjev, Ukrajina
Téma spolupráce: Dynamika slovní zásoby současné ukrajinštiny a češtiny
2. Staroslověnský ústav, Záhřeb, Chorvatsko
Téma spolupráce: Redakce církevněslovanského slovníku chorvatské redakce
3. Ústav makedonského jazyka, Skopje, Makedonie
Téma spolupráce: Příprava druhého svazku Grigorovičova parimejníku, redakce církevněslovanského slovníku makedonské redakce
4. Ústav světové literatury SAV, Bratislava, Slovensko
Téma spolupráce: Ruská literatura v Evropě, Evropa v ruské literatuře: Rusko od impéria k postimpériu
5. Ústav jazyků a literatur Univerzity Göteborg, Švédsko
Téma spolupráce: Mitten in Europa – Mobilitäten und Zwischenräume. Peter Härtlings Erzählen

6. Dům ruského exilu, Moskva, Rusko

Téma spolupráce: Humanitní a sociální vědy jako komunikační prostor mezi Československem a Ruskem ve 20. století / Lexikon ruské emigrace v meziválečném Československu

7. Belgický svaz germanistů, Brusel, Belgie

Téma spolupráce: Theatralität in Literatur, Kunst und Kultur

8. Univerzita v Bergamu, Itálie

Téma spolupráce: Substantivní kategorie v morfopragmatickém aspektu

9. Ústav pro bulharský jazyk prof. L. Andrejčina BAV, Sofia, Bulharsko

Téma spolupráce: Slovanská lexikografie ve 21. století

Nově byla potvrzena i spolupráce v rámci tzv. prioritních témat meziakademické výměny na léta 2012-2014: dvě nová témata se Slovenskou republikou, nově bylo dojednáno prioritní téma s Ústavem slavistiky PAN ve Varšavě. Tradičně byla obnovena prioritní témata v několika oblastech se čtyřmi ústavy Ruské akademie věd.

Projekty v rámci mezinárodních programů:

1.

Název zastřešující organizace (zkratka): **Union Académique Internationale**

Název programu: **Greek-Old Church Slavonic Lexicon – Index, No. 76**

Název projektu: Řecko-staroslověnský slovník-index

Koordinátor/řešitel: Akademie věd ČR/Slovanský ústav/Václav Čermák

Počet spoluřešitelů: 5

Účastnické státy: ČR, Rusko, Německo, Bulharsko

2

Název zastřešující organizace (zkratka): **AV ČR**

Název programu: Program interní podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR

Název projektu: **Projekt č. M300921201 Literatura a vědění**

Koordinátor/řešitel: Slovanský ústav AV ČR/Helena Ulbrechtová

Počet spoluřešitelů: 4

Účastnické státy: ČR, Švédsko, Německo

3

Název zastřešující organizace (zkratka): **MŠMT Praha**

Název programu: Kontakt – program vědeckotechnické spolupráce mezi ČR a SR – projekt mobility

Název projektu: **MEB 0810026 Po stopách sv. Cyrila a Metoděje ve slovenské a české bibliografii**

Koordinátor/řešitel: Slovanský ústav AV ČR/Lubomíra Havlíková

Počet spoluřešitelů: 1

Účastnické státy: ČR, Slovensko

Zahraniční ocenění pracovníků Slovanského ústavu:

Dr. Vladimír Vavřínek získal Čestné uznání za celoživotní přínos a propagaci bulharské kultury za hranicemi, především za odbornou a popularizační činnost v oblasti cyrilometodějských studií. Ocenění udělil ministr kultury Bulharské republiky.

Dr. Zdeňka Ribarova získala Mezinárodní cenu Blaže Koneského za výjimečný přínos výuce a šíření makedonského jazyka. Ocenění udělila Makedonská akademie věd a umění.

Zahraniční hosté:

V roce 2012 navštívilo Slovanský ústav 32 zahraničních badatelek a badatelů v rámci studijních pobytů, konzultací a jako účastníci vědeckých akcí pořádaných ústavem. 14 hostů přijelo z Ruska, 4 ze Slovenska, 3 z Itálie, 3 z Bulharska, 2 ze Švédska, 2 ze Švýcarska, 1 ze Slovinska, 1 ze Srbska, 1 z Řecka a 1 z Belgie.

Zahraniční cesty zaměstnanců SLÚ:

V roce 2012 uskutečnili zaměstnanci celkem 47 zahraničních cest, z toho mimo reciprocitu bylo uskutečněno 29 zahraničních cest. 20 zaměstnanců vystoupilo s příspěvkem na mezinárodních vědeckých konferencích.

Odborné posudky a expertízy:

V roce 2012 zpracovali zaměstnanci 5 posudků, z toho 2 posudky na vydání vědecké monografie, 1 posudek na ročník vědeckého periodika, jeden posudek pro GA ČR a jeden oponentský posudek na disertační práci.

Vzdělávání veřejnosti:

V roce 2012 vystoupili zaměstnanci Slovanského ústavu s celkem **22 přednáškami** pro veřejnost, z nichž si zvláštní pozornost zasluhuje zejména cyklus přednášek **Julie Jančárkové**, které pronesla v rámci výstavy o dynastii Romanovců, pořádané Správou Pražského hradu. Jednalo se o 7 komentovaných prohlídek výstavy s tématy Ruský car jako armádní velitel, Carevna a výchova carských dětí, Dvorní ceremoniály, Svátky a všední den, dále detailní komentované prohlídky a prohlídky pro novináře i pro průvodce Pražského hradu. Již tradičně přednášel **Hanuš Nykl** o ruských spisovatelích v rámci **Slánské akademie volného času ve Slaném**. **Vladimír Vavřínek** jako uznávaný odborník v oblasti cyrilometodějských studií přednesl v **Galerii hl. města Prahy** v rámci výstavy **Alfons Mucha a Slovanská epopěj** přednášku na téma Konstantin/Cyryl a Metoděj – počátky slovanské vzdělanosti. Dále u příležitosti získaného ocenění (viz oddíl Ocenění zaměstnanců Slovanského ústavu) vystoupil V. Vavřínek v **Bulharském kulturním institutu** s přednáškou na téma Velká Morava a Bulharsko mezi Konstantinopolí a Římem. **David Blažek** a **Ludmila Součková** vystoupili ve vzdělávacích pořadech Českého rozhlasu, v nichž se zabývali kulturní situací Slovinska a výukou ruštiny. **Ludmila Součková** dále přednesla přednášku v **Ústavu ruského jazyka** Ruské Akademie věd v **Moskvě** o přejatých slovech v divadelním a filmovém lexiku v ruštině a češtině. V rámci **Týdne vědy a techniky** přednesla **Katja Brankatschk** příspěvek o lužickosrbské organizaci Domowina a v rámci **Českého národního byzantologického komitétu** proslavil **František Čajka** přednášku o legendě o sv.

Anastázii. **Václav Konzal, František Čajka, Kateřina Spurná, Martina Chromá, Štefan Pilát a Helena Ulbrechtová** uskutečnili přednášky pro studenty Filozofické fakulty v Olomouci a v Ostravě.

Popularizační a propagační činnost dosáhla v roce 2012 **27 položek**, což odpovídá i loňskému stavu. Vzhledem k velikosti ústavu a počtu jeho zaměstnanců je to vysoký počet a svědčí o aktivitě zaměstnanců a jejich angažovanosti v oboru i mimo pracovní dobu.

Snad nejvýznamnějším počinem v popularizační oblasti bylo zřízení **facebookového profilu Slovánského ústavu**. Ten vznikl díky iniciativě Knihovny Slovánského ústavu (Jaroslav Zítka) a nejmladších doktorandek (Martina Chromá, Kateřina Spurná) a pravidelně informuje o dění v ústavu, o vydaných publikacích, chystaných akcích a to vše je doprovázeno bohatým obrazovým materiálem. Tato platforma tak usnadňuje komunikaci i mimo nejužší vědeckou komunitu a informuje veřejnost o činnosti a historii Slovánského ústavu. Od počátku fungování (24. 5. 2012) má facebook Slovánského ústavu cca 200 „přátel“ a bylo na něj vloženo z naší strany 57 příspěvků. Kromě našich akcí informuje i o vědeckých a odborných akcích „spřátelených“ uživatelů.

Pracovníci odd. paleoslovenistiky a byzantologie se podíleli na uspořádání výstavy **František Václav Mareš (1922-1994). Příběh českého a rakouského slavisty**. Výstava k 90. výročí narození, kterou pořádal Slovánský ústav spolu se Slovánskou knihovnou a Masarykovým ústavem–Archivem AV ČR, v. v. i., se konala ve dnech 14. 11. 2012 – 4. 1. 2013 v prostorách Slovánské knihovny v Praze. Dále uspořádali v pořadí již **3. setkání českých paleoslovenistů** (26. 9. 2012).

V rámci Týdne vědy a techniky byl dne 7. 11. 2012 zajištěn **Den otevřených dveří**.

1. 12. 2012 byla pro účastníky **Konference mladých slavistů** pořádané Ústavem východoevropských studií FF UK v Praze zorganizována **exkurze** po Slovánském ústavu.

Julie Jančárková byla Správou Pražského hradu přizvána k odborné spolupráci při přípravě výstavy **Ilja Jefimovič Repin**, která se konala v lednu 2012.

Marcel Černý uváděl **dva pořady propagující bulharskou literaturu a kulturu** na Knižním veletrhu **Svět knihy 2012**. Jednalo se o prezentaci připravované antologie bulharského diabolismu a o představení sbírky D. Kenarova Apokryfní zvířata (M. Černý je jejím překladatelem).

Pracovníci Slovánského ústavu vystoupili ve třech **rozhlasových relacích**, v pěti **televizních pořadech** a Vladimír Vavřínek byl odborným konzultantem při přípravě scénáře hraného polodokumentárního filmu o Konstantinu a Metodějovi. Dalšími položkami v seznamu popularizací jsou články v periodickém tisku, v Akademickém bulletinu a popularizační přednáška o ruské emigraci na půdě Vídeňské univerzity (L. Běloševská) či hesla o ruských malířích pro internetový slovník ruského umění www.artz.lfond.

Podíl na pedagogické činnosti:

Zaměstnanci Slovánského ústavu se podílejí na terciárním vzdělávání v bakalářských, magisterských i doktorských programech na FF UK Praha, Pedagogická f. UJEP Ústí n. Labem a FF MU Brno.

Účast na životě vědecké obce v roce 2012:

2 členství ve vědeckých radách (Národní knihovna – ČR Slovánská knihovna v Praze, FF Univerzity v Ostravě)

1 členství v Radě instituce (Rada Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.)
 12 členství v orgánech mezinárodních vědeckých organizací (společnosti, komitety)
 22 členství v redakcích mezinárodních vědeckých časopisů
 1 členství v Ediční radě AV ČR

IV. Hodnocení další a jiné činnosti:

Další a jinou činnost SLÚ ve smyslu zřizovací listiny nevykonával.

V. Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce:

Nedostatky v hospodaření nebyly zjištěny, na zobrazení hospodaření účetní jednotky v účetnictví za rok 2012 vydal auditor výrok „bez výhrad“.

VI. Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj:

Finanční zabezpečení v roce 2012 v tis. Kč

Neinvestiční prostředky:

Institucionální prostředky		14 256
z toho: - podpora VO a podpora činnosti pracovišť	13 923	
- příspěvek na zajištění činnosti AV	333	
Účelové prostředky - granty GA AV ČR		1 010
Mimorozpočtové prostředky		2 604
z toho: - GA ČR	2 564	
- MŠMT	40	
Tržby a ostatní výnosy		1 111
z toho: - tržby z prodeje publikací	170	
- tržby z prodeje služeb	61	
- zúčtování fondů	194	
- zúčtování poměrné části odpisů	674	
- ostatní výnosy	6	
- úroky, kurzové zisky	6	
Celkem výnosy		18 981

Neinvestiční výdaje:

Institucionální	14 967
Účelové	1 167
Mimorozpočtové	2 604

Celkem náklady	18 738
-----------------------	---------------

Hospodářský výsledek	243
-----------------------------	------------

Investiční prostředky:

Institucionální prostředky	1 187
----------------------------	-------

Z toho: - podpora činnosti pracovišť	145
- příspěvek na zajištění činnosti AV	1 042

Vlastní prostředky - zúčtování fondů	6
--------------------------------------	---

Celkem	1 193
---------------	--------------

Investiční výdaje:

Datové úložiště s příslušenstvím	1 103
Multifunkční zařízení Konica – Minolta	90

Celkem	1 193
---------------	--------------

Stav pracovníků v roce 2012:

Fyzický počet pracovníků k poslednímu dni roku 34
Přepočtený počet pracovníků 24,95

Mzdy

Institucionální	7 540
Odměna za funkci v radě	105
Účelové	500
Mimorozpočtové	1 156

Celkem	9 301
---------------	--------------

OON

Institucionální	926
Účelové	143
Mimorozpočtové	368

Celkem	1 437
---------------	--------------

VII. Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště:*

Předpokládaný vývoj Slovanského ústavu je i nadále určován dosavadními oblastmi jeho vědecké činnosti. Dle možností AV ČR bude vedení Slovanského ústavu usilovat o navýšení personálního stavu, aby bylo možno zvyšovat efektivitu a počet řešených úkolů. Prioritou zůstává kvalitní publikační činnost (autorské monografie, kolektivní díla a specifické lexikografické projekty v oblasti paleoslovenistiky i slavistické lingvistiky) a vydávání tří mezinárodních vědeckých periodik. I nadále si chce Slovanský ústav podržet prioritu v těch oblastech výzkumu v ČR, které nejsou zkoumány v žádné jiné vědecké instituci a na vysokých školách, a nadále se zaměřovat na interdisciplinární týmové projekty středně- a dlouhodobého charakteru.

VIII. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí:*

Slovanský ústav nemá vzhledem k zaměření své výzkumné činnosti žádné aktivity v oblasti ochrany životního prostředí, avšak jeho zaměstnanci dodržují dle možností pracoviště ekologické zásady ve vztahu k životnímu prostředí.

IX. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů:*

Pracovněprávní vztahy v SLÚ se řídí obecně platnými právními předpisy a dříve uzavřenou Kolektivní smlouvou, jejíž platnost byla prodloužena do konce roku 2012. Byly připraveny nové vnitřní předpisy a směrnice: Informace k pracovnímu poměru, Pracovní řád, Vnitřní předpis o dovolené a jejím čerpání, Vnitřní předpis o pracovních cestách, Interní směrnice o projektové organizaci činnosti VaVal, Interní směrnice o nakládání s výsledky činnosti VaVal a Kariérní řád.

Razítko

podpis ředitelky SLÚ

Slovanský ústav AV ČR, v.v.i.
Valentinská 91/1
110 00 Praha 1
IČ 68378017

Přílohou výroční zprávy je účetní závěrka a zpráva o jejím auditu.

* Údaje požadované dle § 21 zákona 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.